

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közsegek, közsegi előjárók, papok és gazdasági egyélti tagok egész évre 8 K, tisztek, közsegi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
LAPTULAJDOSOS.

SZERKESZTŐSEG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori köztől 6 fillér. Nyit-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kiírung 10,489. szám

Keserü igazságok.

— A függetlenségi táborat hogyan tudták letörni? —

(Szg.) A legnagyobb és leg-súlyosabb hiba volt mindjárt az, hogy az óriási függetlenségi tábor egy kifejezetten 67-es kormány támogatására vállalkozott.

Mert vajjon mit szólna a mostani munkapárt, — és mit szólna maga a király is — ha a függetlenségi párt „ellenpróbát” követelne és kisebbsége dacára a maga embereit akarná a miniszteri székekbe ültetni?

Nemde: szemünk közé nevetne a király is, meg a munkapárt is?

Pedig a függetlenségi többség idejében tökéletesen ez volt a helyzet. A 80 főnyi 67-es párt hívei közül hatan kerültek be a miniszteri székekbe és 67-es volt maga a miniszterelnök is. Az óriási függetlenségi pártnak viszont csak három tárca jutott, azok is mind olyanok (igazságügyi, kereskedelmi és közoktatásügyi), hogy semmi politikai súlyuk sem volt.

De ha már mindebbe bele is egyeztek — ha már vállalkoztak is 48-as címen a 67-es politikára; a „jövő kiépítése” címén szegre is akasztották egyes elveiket; ha óriási többségük dacára már meg is elégedtek az összes miniszteri tárcák egy harmadrészevel: — a belügyi tárcát semmiképpen sem lett volna szabad 67-es miniszternek, Andrassy Gyula grófnak a kezeibe kiszolgáltatni.

Mert Magyarországon a belügyminiszteri tárca a mindenkori politikai hatalom kulcsa. A belügyminiszter előterjesztésére nevezik ki az összes főispánokat: és a belügyminiszter kezében futnak össze az összes megyei és városi közigazgatási ügyek szála. A belügyminiszter intéseinek engedelmeskednek az összes rendőri és csendőri hatóságok.

Mert csakis így — 67-es belügyminiszteri kormányzás mellett — történhetett az meg, hogy a közigazgatás legfontosabb őrszeméi mindenütt a nyílt vagy titkos 67-esek táborából kerültek ki és a függetlenségi párt közel négy évi kormányzás alatt sem tudott mélyebb gyökeret verni a megyékben és általában az egész országban.

Ma már teljesen kétségtelen, hogy a koalíció rossz szelleme Andrassy volt: és ugy a koalíció, mint a függetlenségi párt

teljesen Andrassynek köszönhetik bukásukat.

Mert mit tett Andrassy az alatt a közel négy év alatt, a míg folytonos lemondási hírek közepette egyre-másra helyezgette el a maga embereit az ország minden részében: és mereven, fanatikusan megakadályozott minden függetlenségi törekvést? Egyszerűen azt tette, hogy tervszerűen, tudatosan kidolgozott terv szerint előkészítette a függetlenségi párt bukását.

Az általános választói jogkörrel folytatott rut játék is tisztán Andrassy büne volt, de a következményeit el kellett szenvedni az egész koalíciónak és függetlenségi pártnak.

Évekig tanulmányozta, huztahalasztotta a dolgot, míg végre benyújtott egy „plurális” törzjavaslatot, mely szerint egyes embereknek három szavazati joguk is lett volna, egyeseknek pedig egy se.

Mikor azonban az ország közvéleménye hangosan felzúdult a „plurális” ellen: akkor Andrassy hideg uri flegmával visszavonta a javaslatot és kijelentette, hogy majd új adatok alapján egy-két évig újra tanulmányozni fogja a kérdést...

Ez a rut játék természetesen óriási visszatetszést szült mindenfelé és a következményekért főként a függetlenségi pártot tették felelőssé, mely óriási többsége dacára, ugy engedte magát vonszoltatni Andrassy által, mint a hogyan az üstökös szokta maga után vonszolni a csóvját.

Ilyen és ehhez hasonló okok idézték elő a függetlenségi párt bukását, melynek okaira alkalomadtán még visszatérünk.

— Függetlenségi pártok egyesülése. Kossuth Ferenchez és Justh Gyulához több pártönkivüli képviselő a függetlenségi pártok együttműködése érdekében a következő tartalmu levelet intézte:

Nagyméltóságú Elnök ur!

Alulírottak áthatva ama meggyőződéstől, hogy a függetlenségi testvérpártok együttműködése mennyire szükséges és kívánatos lenne a bekövetkezendő politikai vitáknál, elhatároztuk, hogy minden szerdán társas vacsorára jövünk össze abban a reményben, hogy a két függetlenségi párt tagjai azon részt fognak venni, és hogy a közvetlen baráti érintkezés által a két párt közötti jó viszony fentartatik és erősbittetik. Felkérjük nagyméltóságodat, hogy azt tudomásul venni és a vezetése alatti párt tagjaival közölni sziveskedjék. Hazafias tisztelettel: Károlyi Mihály gróf, Putnok y Mór, Korbek Kornél, Károlyi József gróf.

A részegek eldorádója.

Egy millió részeg Amerikában.

Tudományos felolvasás a new-yorki orvosi egyesület gyűlésén. — Hogyan védekezzünk az idült alkoholizmus ellen.

Ugyancsak furcsa világításban tűnik fel Amerika, a melyet az önhitt yankik annyira szeretnek az erkölcs és mértékletesség paradicsomának feltüntetni, egy new-yorki orvos tudományos felolvasásából, mely szerint csupán az Egyesült Államok területén állandóan egy millió részeg ember van.

A tudományos felolvasást, mely a a narkózis és alkohol mérgezés káros hatását fejtegette, Dr Delancey Carter tartotta meg a New-York Medical Society gyűlésén, a Hotel Ritthouseban. A felolvasó orvos széles alapokra fektetett tanulmányában — megbízható statisztikai adatokra kiváltképpen — még azt is kimutatta, hogy az Egyesült Államokban élő egy millió részeg embernek egy harmadrésze idült alkohol mérgezésben, minden évben meghal. A részegkedők száma azonban sohasem fogy meg, mert az elhalálozottak helyett mindig újak jönnek. Ez a rettenetes pusztulás azonban még semmi ahhoz a szörnyű pusztításhoz képest, melyet az idült alkoholmérgezésben szenvedők az utódokban elkövetnek, a kik már betegen és megmérgezett vérrrel jönnek a világra...

Legérdekesebb volt azonban az orvos felolvasásának azon része, melyben kijelentette, hogy a részegkedésnek nem lehet elejét venni az erőszakos temperencmozgalommal, a mennyiben hivatalos adatai vannak arra nézve is, hogy az ugynevezett „temperence” államokban vagy városokban élő lakosság között gyakran még nagyobb számban fordulnak elő az idült alkoholmérgezésben szenvedők, mint a nem temperence államokban vagy területeken. Ezt a jelenséget a felolvasó orvos azzal igyekezett megmagyarázni, hogy általános emberi és lelki sajátság, hogy a tiltott gyönyöröknek titokban még szenvedélyesebben hódolnak az emberek.

Mindezt összegezve: a fölolvás arra a következtetésre jut, hogy az alkohol ellen csakis széleskörű társadalmi mozgalommal, első sorban pedig nevelés útján lehet védekezni. A gyermekeket, az ifjakat és még javítható felnőtteket nem egyszerű tilalommal kell az alkohol élvezetéről leszoktatni: hanem tudományos előadásokkal, szemléltető alapon, egészséges iszonyatot kell ébreszteni mindenkiben a tulságos alkohol élvezete ellen. Igen fontos a jó és egészséges táplálkozás is, mert az is bebizonyított tény, hogy a legtöbb munkás azért szokik rá az alkohol élvezetére, mert a munkában elcsi-

gázva, jó és elegendő táplálkozás híján, csakis az alkohol nyújt neki némi erőfrissülést, a mi azonban később kétszeresen megfoszulja magát a szervezet rovására.

Az előadást igen nagy figyelemmel hallgatták végig és azt hiszik, hogy lesz is valami üdvös következménye.

Gagyhy Dénes könyveiről.

Rövid időközben, két esztendőn belül, három műve jelent meg a könyvpiacon Gagyhy Dénesnek: egy novellás kötet és két regénye. Nem tulságos termékenység, de számottevő, tisztes szorgalom és elsőrangú írói kvatilitás gyümölcse. Még fiatal ember, jóval innen azon a koron, melyről azt szokták mondani, hogy kiforrt, vagy kiírta magát: tehát van tőle várni valója az irodalomnak s mi reménységgel bizunk is e várakozásban.

Gagyhy Dénes a maga útján haladó író, nem tartozik egyik iskolához sem: nem romantikus és nem is Holnapos. Azért még sem mondhatjuk, hogy nincs romantikája költészetének, vagy ne volna a meseszövéseben és leírásaiban olykor a naturalizmusig erősödő realizmus. A tárgyai, majdnem kivétel nélkül, mind romantikusak; gyakran eltemetett korok regényes eseményeit ássa ki, azokat fantáziájában ujratemti, a régi mese elszakadt szállait tovább fonja, a homályban maradt személyeket előtérbe állítja, belőlük élő, érző és öntudatos lényeket alkot, szóval egyéniségekké jellemké teszi. A kidolgozásban, kivált a leírásokban és hangulatfestésben, az újabb francia regényírókkal áll rokonságban; megpróbálja a lélekelemzést is.

Művei közül, melyekről szólni akarunk, sorrend szerint első az Élet és álom, egy novellás kötet. Tizenkét hosszabb elbeszélést tartalmaz, melyek mind történelmi, jobban mondva irodalomtörténeti tárgyak. Általában Gagyhy kedvvel nyúl bele az elődök életének titokt, gyöngédebb viszonyaiba, néhány valóságos vonást kiszakítva azokból, regénynyé „álmódja” őket.

Nekünk legjobban tetszik a kötetben „Delila”. Meséje nagyon régi, százszor megírták mindenféle nyelven, de ahogy Gagyhy állítja be a történetet s ahogy motíválja Delila árulását, szokatlan és magábanálló. A kidolgozásában sok erő és nemes költőiség nyilvánul.

Regényei már nagyobb kompozíciók. Ezek jobban kipróbálják, de inkább fel is tüntetik alkotó tehetségét. Két írói értéket állapítunk meg bennük — amit egyébként csak ismétlünk — a meseszövése művészetét és az elbeszélés közvetlenségét s vonzó elevenségét. A mesemondás olyan egyszerű, mégis any-

nyira magával ragadó, hogy az ember alig képes felbeszakítani, mielőtt végére jutott volna. Akárcsak Jókait olvasnók.

Történeti regény az egyik, címe: Hitért, hazáért; a másik — mint a műelmélet merév hívei neveznék — társadalmi regény s a Vetélytársak név alatt jelent meg.

Előbbinek a kerete Boeckay nagy szabadságharca s a nemzet küzdelme politikai és vallási szabadságáért. A regény hőse maga Boeckay István.

Történeti anyag sincs sok benne, a cselekvény tulnyomó része invenció. De azért sohasem ütközik össze a történeti valószínűséggel, akár a költött eseményeket, akár a kor politikai, vagy társadalmi életének rajzát tekintjük. Előadásában meg egyenesen felidéz a régi idők szellemét, nyelvét ódon zamattal vonja be, annélkül, hogy mesterkeltté, vagy erőltettté válnék ezáltal.

A vetélytársak színhelye a legújabb idők társadalmi. Egy tüzerönkéntes és brigadérosának leánya, a szép Elvira között szövődött szerelem körül forog a cselekmény. A gögös tábornok hallani sem akar arról, hogy egyetlen leánya ne az ő kedve és számítása szerint menjen férjhez unokatestvérehez, a gazdag Konrád báróhoz, aki meg is érkezik s elövet mindent, hogy huga szívé megszerezhesse. A leány azonban kijelenti kerekén, hogy ő Martonossy Elemért szereti, az egykori önkéntest, most marosvásárhelyi szolgabíró. A fiatal báró felbőszül ezen s ész nélkül rohan Vásárhelyre, hogy ártalmatlanná tehesse irigylet vetélytársát. Beléköt, párbajra kényszeríti, de vesztére, mert súlyosan megsebesül, s hogy nem hal bele, egyedül eltaszított szeretőjének köszönheti, ki őt éjjel-nappal ápolja. A bonyodalom ugy oldódik meg, hogy Elvira mégis Martonossyné és magyar asszony lesz, sőt a brigadéros is átalakítja a magyar társaság levegője.

Meglepő a regény biztos társadalmi rajza. Főként a székelyföldi társadalmat állítja éles világításba s ugy látszik sok igazsággal és természetességgel. Nehány pompás jelenet is szemünkbe tűnt, melyek nem köznapai tehetséggel vannak írva. A párbajjelenetben például annyi erővel és természetességgel van festve a két férfi élethalál harca, hogy szinte magunk előtt látjuk az egész képet. Megható a templomszentelés és a bál lefolyása, valamint a fiatal Gedeon Mihály bukaresti csatája.

A mondottakhoz annyit fűzünk még, hogy az irodalomnak joggal van Gagyhy Dénestől várni valóját. Vajjon beváltja-e, amit most ígér — ki tudja? A magyarnak ugyanis alig van része csalódnál egyébben!

— **A népszámlálás előkészületei.** Hieronymi kereskedelmi miniszter az 1910. évi népszámlálást elrendelő törvényjavaslatát a Ház pénteki ülésén beterjesztette. A javaslat szerint 1910. évi állapotokat feltüntető adatok 1911. január 1—10-ike között pontosan összegyűjtendők. S ez okból az előkészületeknek mielőbb meg kell történni. A statisztikai hivatal főnöke ez okból kiszáll a vidéki törvényhatóságokhoz, hogy a teendőket megbeszéljék.

A föld ára ezer esztendővel ezelőtt.

A magyarságnak Árpád idejében még nem volt olyan társadalmi szervezete, hogy a földtulajdonra szükségessége lett volna, tehát akkor a földnek forgalmi értéke sem volt. Később Szent István idejében, mikor a nagy országalapító fejedelem törvénybe iktatta a földtulajdon jogát, akkor sem igen lehetett még beszélni a föld forgalmi értékéről, mert több föld volt, mint tulajdonos, de már a büntető határozatokban itt-ott benne szerepelt a föld is, tehát meg lehet állapítani, hogy mennyire becsülték ebben a régi korban az ingatlant. Szent István törvényei a bírságokat még tinókban szabták ki. Egy tinó egyenértékű volt egy arany pensával. Az arany pensa mai pénzben 5 korona 40 fillérnek felel meg s mivel 30 denár van benne, egy denár tehát egyenlő 18 fillérrel.

A XI. századtól kezdve a letelepedés arányában kezdett a föld értéket képviselni. Egy 1231-ből visszamaradt okmány szerint 10 ekealj földet, vagy 2 rabszolgacsaládot 20 márkáért lehetett kapni. (8 darab tinó, azaz 8 darab arany tett ki egy márkát.) Minthogy pedig egy ekealj föld 100 kat. holdat jelent, egy márkának földben 50 kat. held, 10 márkának egy rabszolgacsalád, vagyis 500 kat. hold volt az értéke. Az Árpád-házi királyok korában tehát eszerint 1 kat. hold szántóföld 88 fillérnéi is kevesebbet, egy tinó 5 korona 40 fillért, egy rabszolgacsalád pedig 500 kat. hold földnél is többet ért. Egy-egy magában álló rabszolga értéke II. Endre idejében 150 kat. hold értékű 3 márkára, vagyis 132 koronára becsültetett.

Mükedvelői színelőadás.

Minden tekintetben igen sikerült, táncal egybekötött színelőadást rendezett folyó hó 3-án (vasárnap) este egy, a város közönségéből alakult mükedvelői társaság a „Budapest”-szálló színháztermében.

Monostory Károlynak „Utolsó kenet” című pályadíjjal koszorúzott népszínműve került színre.

A darab úgy rendezés, mint előadás tekintetében teljesen megfelelt a várakozásnak. A rendezés első rangú volta és a mükedvelők ügyes összjátéka biztosította a darab sikerét.

A női szereplők közül özv. Mihályovits Béláné Füzesi Eszter szerepében szép hangjával és közvetlen játékaival tünt ki, kinek méltó osztályosai voltak úgy a sikerben, mint a tapsban V. L. Rózsika, Scheránek Jozefin és Korb Leonka, ugyszintén a kis Tassaly Erzsike is.

A férfi szereplők között első helyen említjük meg Bodrogi Balázst ki Tudó Gáspár szerepében természetes és rutinos játékaival állandó derűtségben tartotta a közönséget. Pali szerepében Palló Imre behízelgő, szép bariton hangjával sok tapsot váltott ki a közönségtől. Stojka Zoltán, Németh István és Németh József nehéz szerepeikben szintén jól megállották a helyüket. A darab sikeréhez nagyban hozzájárultak még Bodrogi Géza, ifj. Balázs Antal, Fazakas Mózes,

Hargita Károly, Szánthó Ferenc, Nagy Lajos és még többen.

A sikerült előadást zsufoolt közönség nézte végig. Az előadást hajnalig tartó vidám táncmulatság követte. A tiszta jövedelmet részben a felsősófalvi tűzkárosultak javára fordítják.

A mezőgazdasági ipar és a népérdek.

A mezőgazdasági életnek nagy baja az, hogy nyáron nincsen elég munkás, télen pedig nincsen elég munka.

A téli munkátlanyságon elsősorban a mezőgazdasági ipar fejlesztésével segíthetünk. Helyesen megválasztott mezőgazdasági ipar olyan időben foglalkoztatja a mezei munkásokat, a mikor azok a gazdaságban csak nagyon korlátozott mértékben találnak munkát.

A mezőgazdasági ipar egyúttal a gazdálkodást is jövedelmezőbbé teszi, mert a mezőgazdasági nyers terményeket jobban és könnyebben lehet értékesíteni, ha ipari terményekké alakítva kerülnek forgalomba. Ezenkívül a gazdaságian visszamaradnak az ipari melléktermények és hulladékok, melyek a talajnak a felhasznált növényi tápanyagokat visszaadják. A gazda tehát amellett, hogy jobban értékesíti terményeit, nem szegényíti a talajt, a minek következeként a gazdaság általános terméshozama is nagyobb.

Az elmondottak a következőleg igazolhatók:

Ha a gazda, vagy több gazda egyesülve, mezőgazdasági szeszgyárat állít fel, a burgonyát szesz alakjában feldolgozva, métermázsánként 6—7 koronájával értékesíti; holott ha a burgonyát nyers állapotban adja el, annak métermázsájáért legfeljebb 4 koronát kap.

Tekintve veendő emellett, hogy a gazda értékes szeszmoslékhoz jut, azzal állatjainak egy részét aránylag olcsón hizlalhatja, s a hizott állatok értékesítésével szintén lényeges haszonra tesz szert. A hizalással kapcsolatban pedig trágyához jut a föld. De a moslék etetésével az igazállatokat is jobb erőben tarthatjuk s az ilyen állatokkal több munkát lehet végezteni. Vegyük még mindehhez azt, hogy a szesz a burgonya súlyának csak egytized része, tehát olyan gazdaságból is könnyen piacra vihető, a honnan a nyers burgonyát a nagy fuvar költség miatt nem lehet értékesíteni és így ennek termelése se fizeti ki magát.

Az új szeszadótörvények rendkívül megkönnyítik s a szövetkezeti alapon álló szeszgyárak alakítása nyomban egy egész falu gazdaközönségének jólétre való emelésével jár. Törekvésünk azért ilyen szövetkezeti szeszgyárakat létesíteni mindenütt ott, ahol erre a kedv és a lehetőség megvan.

Olyan vidékeken, a hol a burgonyatermesztés helyén van, szeszkontingens elnyerésére azonban nincs kilátás, a burgonya szárításával kell megpróbálkoznunk. A szárítógyárakban a burgonyából pehelyalakban kitűnően eltartható állati takarmány készül, mely egész éven át takarmányozható és igen jól helyettesíti a tengerentúlról hozzánk beözönlő idegen abraktakarmányokat. A szári-

tás mellett a burgonya terméséből romlás és kicsirázás által nem vész el semmi, a szárítással foglalkozó gazdaság tehát jó haszonhoz jut. Teljes erővel kell munkálkodnunk ennek a közhasznú ipárnak meghonosításán is.

Hazánk számos vidékén igen jó eredménnyel termesztik az olajos növényeket. A természet azonban a nagy olajgyárak és közös megegyezéssel megállapított, rendesen alacsony árakon vásárolják meg s az övék marad a haszon. Pedig a gazdáknak is könnyű volna olajütöket felállítani és az olajos növények feldolgozásából eredő hasznot megtartani maguknak. Az ilyen vállalat-hoz nem sok tőke kell, tehát minden nehézség nélkül megvalósítható.

Hazánk gyümölcsstermelése oly arányban növekedik, hogy a friss állapotban el nem adható gyümölcsök megfelelő értékesítéséről mielőbb gondoskodni kell. Kevés tőkével, szövetkezeti uton beszerzendő készületekkel, ahhozert vezetés mellett olyan gyümölcspálinkákat, aszaltványokat és gyümölcszeteket lehet készíteni, melyek nemcsak idehaza, hanem a külföldi piacokon is elhelyezhetők. A magyar gyümölcspálinkákat a külföld már ma is szívesen vásárolja. A belföldi jobb aszaltványokkal és izekkel pedig igen könnyen kiszoríthatnánk a külföldi eredetűeket.

A szőlőtörköly és borseprő kiégetésével hazánk tulnyomó részében olyan kezdetleges módon járnak el, hogy ezen a révén a nemzeti vagyion tekintélyes része elpocsékolódik. A nép tanításával és vezetésével szövetkezeti gyümölcspálinkafőzdek felállításával ezen a bajon is segíteni lehetne és jobb helyzetbe lehetne juttatni a szőlősgazdákat.

Csinos keresethez lehetne jutni helyenként a zöldség konzerválásával is. Ezek és ehhez hasonló ipari vállalkozások szilárdabb alapra fektetik a mezőgazdaságot. Azért igyekezzünk a mezőgazdasági ipart a mezőgazdaság számára biztosítani s egyúttal különösen a kisgazdákat rávezetni arra, hogy ipari téren is új jövedelmi forrásokra telessenek szert.

Azt hiszük, hogy a felsoroltak teljes igazolásul szolgálnak arra nézve, hogy a közreadott agrárprogram a nép jólét érdekében miért helyez olyan nagy súlyt a mezőgazdasági ipar fejlesztésére.

Kirándulás. „Madarak és fák napja”.

Minap igen érdekes és tanulságos társas kiránduláson voltunk, melyet 5 község iskolás növendékei, tanítói rendeztek, u. m. Homoródkeményfalva, Homoródbásfalva, Homoródszentmárton, Gyepes és Reccsenyéd községek. Sajnos, hogy Kónes, Lókod és Homoródmás nem vehetett részt amint tervezve volt.

Minden iskola növendékei más irányból érkeztek a nemzeti zászló árnyékában, hazafias énekeket, indulókat énekelve. A gyermekcsereg mikor megpillantotta az idegen tábor — mely közül tán soha sem látott egyet is — nagy éljenzéssel fogadta szembe érkező tanuló társait. Az

idegen g
barátkoz
és tánc
élvezette
a versen
senye, m
tanító re

Ebede
gek, tan
Oh mily
A szabá
melytől
lött a fa
illata te

Jelen
tyori L.
S. körje
családja
Pap Zsi
iskolák

érdeklő
gével k
örvendő
ilyen e
azon p
mondja
beni sz
termész
bamula
zetét, j
vannak
helytele
reitől

azzal ir
hogy „
meg is
lemond
nos, d

A fe
egy kis
István
kész is
tanulsa
darak
és felh
azok v
zösen
zatot
ret m
amerre
ves fi
irányu
lők és
gyobb
velői
a szor

Mo
társas
bileu
történ
in o
zeték
meste
m o
csürd
m o
cigán
változ
mon
pokka
E
vállal

dr á
ban
bány
ház
bány
gató
Nagy
az é

idegen gyermekek csakhamar összebarátkoztak a társas játékok versenyek és tánc közben, melyet utóbb nagy élvezettel folytattak. Összehozta őket a versenyfutás és hengergőzés versenye, melyet Kiss Mózes abásfalvi tanító rendezett nagy gyönyörűséggel.

Ebédeltünk társas ebédet, vendégek, tanítók és tanulók egyszerre. Oh milyen nagyszerű ebéd volt ez! A szabadban közös asztal mellett, melytől nem messze a parázs föltött a fanyáron sültött hus, szalonna illata tett kellemessé.

Jelen voltak kirándulásunkon Szo-tyori L. lelkész családjával, Gáspár S. körjegyző családjával, Kis Mózes családjával, Kis József családjával, Pap Zsigmond lelkész és a nevezett iskolák tanítói. Köszönet azon szíves érdeklődőknek, kik a muzsák seregével kifaradtak közös üdülésre és örvendezésre. Megértik valóban az ilyen emberek a kor szellemét és azon pedagógiai elvet, mely azt mondja, hogy a szabad természetbeni szemléltetés az, ami a gyermek természetszépségeit megfigyelő és tanulmányozó tulajdonait, erkölcsös érzetét, jellemét kifejleszti, de sajnos vannak olyan egyének sokan, kik ezt helytelenítik és a kirándulás gyönyörűségeitől gyermekeiket vissza tartják azzal indokolva meg elhatárolásukat, hogy „az nem uri gyermeknek való”, meg ismételt a vágyról való korai lemondás begyakorlásáért. Elég sajnós, de így van.

A fenn említett közös ebéd és egy kis ropogós csárdás után Györfly István és utóbb Pap Zsigmond lelkész ismertették igen érdekes és tanulságos előadásban a fak és madarak hasznosságát, szükségességét és felhívták a gyermekek figyelmét azok védelmére és szaporítására. Közösen elénekeltük a Hymnuszt, Szózatot és nagy éljenzés és zenekíséret mellett kiki hazafelé indult, amerre jött. Kartársaim szíves figyelmébe ajánlom az ilyen irányú társas kirándulásokat, a szülők és más érdeklődők minél nagyobb részvételével, mert nagy nevelői hatással van a felnőttekre is a szomszédos viszony jobbra tételére.

Balázs János
tanító.

HIREK.

Hihetetlen hírek

Mondják, hogy a Szejké-fürdő társaskocsijának negyedszázados jubileumára nagy előkészületek nem történtek;

mondják, hogy a városi vízvezeték ügyei a jövő század polgármesterére nem bízzák;

mondják, hogy a Szejké-fürdő csürdögölőit e héten nem járták;

mondják, hogy az udvarhelyi cigányok a sétatéren gramofonra nem válogattak;

mondják, hogy hölgyeink biplán kalapokkal repülő versenyre nem rendeznek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Püspökjárás.** Teutsch Frigyes dr. ág. ev. püspök hivatalos körútjában f. év június 30-án Szentkeresztbányára érkezett, hol az ág. ev. egyház híveit látogatta meg. Bömches bányafőnök és Lántzky bányaigazgató intézkedtek a fogadtatásról. Negyven tagból álló bandériummal az élön vonult be a díszes vendég-

sor Sztkeresztbányára, hol a hatalmas, szépen feldíszített díszkapunál Bömches bányafőnök a szász Colonia és fehérruhás lányok élén meleg hangon, üdvözlő szavakkal fogadta. Másnap délelőtt istentisztelet és egyházi közgyűlés volt, utána pedig bankettet rendeztek, amelyen a szomszédos községek színe-java részt vett. 2-án városunknak volt a vendége, amikor délután a reformátusok templomába igen tartalmas beszédet mondott. Este társasvacsorát rendeztek tiszteletére. A legmelegebb rokonszeny, szeretet nyilatkozott meg ez alkalommal is a zseniális tehetséggel felruházott püspök iránt. Másnap a püspök Nagyszébenbe utazott.

— **Kitüntetés.** Jerzsábek József m. kir. p. ü. felügyelőt ő felsége nyugdíjaztatása alkalmával a Ferenc József rend lovag keresztjével tüntette ki, f. hó 6-án d. e. 10 órakor adta át a kitüntetést Horvath Iván helyettes pénzügyigazgató a pénzügyigazgatási és számviteli tiszviselő, valamint a pénzügyi részleg vezetőjének jelenlétében, mely alkalommal szép beszédet tartott, a hivatali munkaközléséről és 40 évi hűségéről szolgáltatóról és az érdemrendet az ünnepelt mellé tüzte. Jerzsábek hálással köszönte meg a kitüntetést, a kit még a pénzügyi részleg nevében Lukács Ferenc székelykeresztúri főbiztos is üdvözölt. Méltó embert ért a kegy. 40 évet tölteni el abban a nehéz szolgálatban, a melyben a pénzügyi tiszviselőnek részük van, valóban érdemessé teszik a hű és becsületes tiszviselőt. Különösen Jerzsábek a ki a legelső fokon kezdte s így magas polcra küzdötte fel magát igazán érdemeket szerzett rá. Mi s örömmel üdvözljük kitüntetésének alkalmával s kívánjuk, hogy minél tovább viselje a legjobb egészségben.

— **Tűzoltói tanfolyamra** utaztak vármegyénkbeli Mihályi Béla fiatalvi körjegyző és Kakucs György parajdi tanító, kiknek segélyezésére a vármegye alispánja 100—100 K-át utaltványozott.

— **Óriási jégvihar** pusztított kedden délután a Székelyföldön. Maros-Vásárhelytől kezdve egészen Székelykeresztúrig és tovább a Nyikómentén, irtózatos pusztítást okozott a terményekben. Udvarhelyvármegye területén — a hozzánk eddig beérkezett jelentések szerint — Siménfalva, Kobátfalva, Ujszékely, Alsóboldogfalva. Székelykeresztúr közsegek határait önkretette a jég. Törökbuza alig lesz valami, az érett búzát és rozst pedig teljesen kicsépelte. A veszélyt szenvedett községek lakossága, nagy nyomorban néz elébe.

— **Az új képviselők.** Foglalkozás szerint az új képviselőházat a földirtokosok gyűlésezetének lehetne mondani mert jó fele a honatyáknak ebből az osztályból került ki. Ellenben megfigyelték az ügyvédek száma, most mindössze 50 van belőlük, holott máskor mindig több volt száznál. Biró és tiszviselő 40 jutott be a házba. Kereskedő 15; tanár szintén 15. Pap 10, orvos 5, író és újságíró 10, mérnök csak kettő van: Kossuth és Hieronymy.

— **Méheszeti vándorgyűlés és kiállítás Budapest.** A magyar, német és osztrák méheszeknek Budapest, augusztus hónap 19—24. napjain tartandó 55. vándorgyűlése és ki-

állítás a nagyszámu jelentkezések folytán igen mozgalmasnak ígérkezik. Mivel már többen azzal a kéréssel fordultak a vándorgyűlés irodájához, hogy részükre kedvezményes vasúti jegyet bocsasson rendelkezésre, a rendezőség ez uton tudatja, hogy részükre kedvezményes vasúti és hajójegyeket, valamint a kiállítás egész tartamára szolgáló tagsági igazolványt csakis 3 korona ellenében adja ki. Ezen igazolványokra a vándorgyűlés és kiállítás résztvevői tarthatnak igényt s megküldésükert Kovács Antal országos méheszeti főfelügyelőhöz, a vándorgyűlés és kiállítás főtáborához kell fordulni (Budapest, földművelésügyi minisztérium, földszint 3) A 3 korona előre beküldendő.

— **Új postaügynökség.** Udvarhelyvármegye Székelymuzsna községében berendezett postaügynökség működését 1910. évi július hó 16-án megkezdte. A postaügynökség bárhová szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Bosznia, Hercegovinába, vagy Németországba szóló 1000 korona értékű meg nem haladó, pénz és csomagküldemények felvitelével, továbbításával, leadásával és utalvány, nem különben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökségnél csekk- és takarékpénztári betét és kifizetés is csak 1000 korona erejéig eszközölhető. A postaügynökség kézbesítési köre Székelymuzsna községre terjed ki. A postaügynökség lezámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében az Erdek pu.-i posta- (távirada) hivatalhoz tartozik és összekötését a nevezett postahivatallal naponként egyszer közlekedő egyfogatu kocsik küldőnc postájárat utján nyeri.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága az 1910—1911 tanévben betöltendő 13 állami alapítványi ösztöndíjas (ingyenes) helyre ezennel pályázatot hirdet. Ezek a helyek az akadémiában belépő 1-5 éves hallgatóknak vannak első sorban fentartva és azokat az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyi megyékben (a tulajdonképpeni erdélyi megyékben és a volt „kapcsolt részekben”, azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zaránd-megyékben és Kővárvidékén) született, illetőleg erdélyrészi eredetű családokból származó, iskolai tanulmányait jó sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból és lakásból az akadémia konviktusban fűtessel és világítással, agyneművel és ezek mosatásával és betegség esetén ingyenes gyógykezelésből. A bélyegmentes folyamodványhoz mellékelendő: 1. Iskola bizonyítvány legalább 8 gymnasiumi, 8 reáliskolai osztály erettségével történt bevezetéséről, vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa „jeles” erettségével. 2. Kereszt-levél, illetőleg születési bizonyítvány, vagy anyakönyvi kivonat a születési hely igazolására. 3. Szegénységi bizonyítvány (melyet a főszolgabíró, illetőleg a városban a rendőrkapitány látta meg). Melyben felsorolandó: folyamodó neve, szüleinek állása, foglalkozása, ellátatlan testvéreinek száma, szüleinek, vagy esetleg folyamodónak

vagyoni állapota vagy jövedelme, az adóösszeg, melyet a szülők vagy esetleg a folyamodó fizet. 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ep testalkatú és a himlő ellen való védoltás igazolására. 5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére a szükséges és az első évben körülbelül 127 koronára menő összes díjakat lefizetik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (taneszközökről, ruházatról, szükség esetén tüdőző zubonyról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartózkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá hogy árva-e vagy nem. A folyamodványokat a földművelésügyi m. kir. Miniszter Ur Ó Nagyméltóságához címezve, f. év július hó 15-ig, a m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához — Kolozsvár — kell benyújtani.

— **Elveszett.** A műkedvelők vasárnapi előadása alatt az egyik szereplő az öltözékben aranyórát a láncsal együtt elveszítette. Kértek a becsületes megtalálót, hogy a tárgyat illő jutalom ellenében a szindarab rendezőségnek adja át.

— **A munkások nyugdíjegyletének haladása.** A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjegyletének központi választmányára Köbler Alajos udv. kocsigyáros elnöklésével a napokban tartotta rendes havi ülést az egylet Budapesten, József-utca 23. sz. alatti házában. A betervezett jelentések szerint az egylet a f. év első felében minden térer nagy arányú haladást mutat föl. Az év elejétől június végéig beiratkozott 21 ezer új tag, ezekkel a rendes fizető tagok száma a száztizennégyet fölülhaladta. A vagyon az év első felében 765 ezer koronával növekedett, így jelenleg az egylet vagyona az ötmilliónyolcszázhetven ezer koronát elérte. Az idén 44 új fiókpénztárt szerveztek, ezekkel együtt országosra 335 fiókpénztára, 8 befizetőhelye és 150 tagcsoportja van az egyletnek. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1903-ban kezdte el a segélyezést a szótá 813 rokkant és elaggott munkást lát el egyenkint 840-től 1275 koronáig terjedő állandó heti segéltséggel, 230 árának nyújt 14 éves korukig 140-től 216 koronáig terjedő heti neveltetési járulékot, számos elhalt tag özvegyének nyújtott végkielégítést, úgy, hogy eddig segélyezésekre nyolcszázötven ezer koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egyletet az állam 1907 óta évi 5000 korona állami támogatásban részesíti, igen számos vármegye és város mint alapító tagok támogatják. Legutóbb Baranya vármegye, Kőrömczébánya város, gróf Keglevich Gyula, Márffy Emil, dr. Dok Sándor, dr. Lindenberger János és Zsoldos Ferenc léptek be 200 koronával alapító tagokul. Az egylet fölől szívesen szolgál bővebb fölvilágosítással a központi iroda Budapesten József-utca 23. sz. az egylet saját házában.

— **„Az üzlet”** nevű kitűnően szerkesztett kereskedelmi szaklap, mely szórakoztatva tanít és tanítva szórakoztat, különösen a reklámra, a kizárólagos üzletvezetésre, az üzletvezetés száz meg száz apró fogására oktatja olvasóit, detaillistákka. Erről a lapról tárgyilagosan állapíthatjuk meg, hogy az nélkülözhetetlen segédeszköz minden modern kereskedőnek s viszont a modern kereskedőkről megjegyezhetjük, hogy csak ezeknek van a mai nehéz viszonyok között létjogosultságuk. Érdeklődőknek szívesen küld mutatványszámot a kiadóhivatal; Budapest VI. Aradi-u. 8.

Butorokat

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 43. szám alatt

Balási Mihály épület-asztalosmester

készbutor - raktárában

szereshetünk be a legelőnyösebben. Dus választék van: ebéllő-, háló- és szalonberendezések, hajlított butorok, hintaszékek, irodaberendezések, valamint esztétikus munkák, függönytartók, fogasok, zongoraszékek stb.-ben. Költségvetésekkel díjmentesen szolgál. Kárpitos munkákat, javításokat, szalonberendezéseket, szobadiszitéseket és butorcsomogolást jutányosan teljesít. 9-52.

Nyomdász-

taujának 2-4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiukat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, az Orbán Balázs utcában, kő- és téglából épült 3 szoba, konyha, pince sütő és mosókonyha a hozzá tartozó melléképületek- és kerttel — jutányosan eladó. Értekezni ugyanott Borbély Józsefnél.

1848 eredeti arncia angol, f és amerikai toalettmódtel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1-1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való határozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

MIÉRT

nem előfizet? On is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja. AZ ÜZLET -re részlete, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sas-utca. 12. sz.

TALÁLÓS o o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés?

az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi, mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessenek habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Bélyegzők

Megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítatnak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Magyar Könyvviteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvviteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: **Kárpáti Béla és Trautmann Henrik.** Társzerkesztők: **Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó.** Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyintén mindenféle **könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok** izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek **Betegh Pál** vilamos szomszros besorozott könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Világi megrendeléseket azonnal elintézik.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu díszleveledpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapírok és boritékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétellel, levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok,** u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTÁTO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL** KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

PAPIROSOK

Mindenféle színü, nagyságu, súlyu és minőségü irodai és író-
vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlégességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros **KÖNYVNYOMDÁJÁT** mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatóságai és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá **könyvkötészetét** honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olvasó áron kerülnek ki

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcza és szelvénykönyvek.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szepirási és rondirási minták. Olvasó legyező-faldiszkek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcaák Dohány-esszivatartarcák bőrből és femből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytárcák.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek stb. Hanggóló-sipok és o. arnák. Monogramok fehérnemü és leveledpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különléle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtótáblák és névfeliratok öntött femből, erdészkalapácsok gyári áron.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmozgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, kapcsok stb.